

IL-KUMMISSJONI
EWROPEA

Brussell, 22.10.2019
COM(2019) 498 final

**RAPPORT TAL-KUMMISSJONI LILL-PARLAMENT EWROPEW U LILL-
KUNSILL**

Dwar il-Progress fil-Bulgarija taht il-Mekkanizmu għall-Kooperazzjoni u l-Verifika

{SWD(2019) 392 final}

1. INTRODUZZJONI

Il-Mekkaniżmu għall-Kooperazzjoni u l-Verifika (MKV) gie stabbilit bl-adeżjoni tal-Bulgarija mal-Unjoni Ewropea fl-2007 bħala miżura tranzitorja li tiffacilita l-isforzi kontinwi tal-Bulgarija biex tirrifirma l-ġudikatura tagħha u biex tintensifika l-ġlieda kontra l-korruzzjoni u l-kriminalità organizzata.¹ Il-MKV jirrappreżenta impenn kongunt tal-Istat Bulgaru u tal-Unjoni biex jirrimedja għadd ta' nuqqasijiet li għad hemm, li ġew identifikati fil-hin tal-adeżjoni, u l-MKV għandu jkompli sakemm il-Kummissjoni tqis li għadd ta' punti ta' riferiment speċifikati ġew issodisfati b'mod sodisfaċenti.

Il-MKV ilu jaħdem mill-2007 biex iheggeg u jsegwi l-proċess ta' riforma dwar dawn il-kwistjonijiet. F'Jannar 2017 il-Kummissjoni wettqet valutazzjoni komprensiva dwar il-progress li sar mill-Bulgarija fuq għaxar snin minn mindu twaqqaf il-MKV.² Fuq din il-bażi, ir-rapport stabbilixxa triq ċara lejn il-konklużjoni tal-MKV, ibbażata fuq sbatax-il rakkomandazzjoni ewlenija. Minhabba l-progress li sar, il-Kummissjoni kkunsidrat li t-twettiq ta' segwitu għal dawn is-sbatax-il rakkomandazzjoni mill-Bulgarija jkun jikkostitwixxi kundizzjoni li tkun suffiċjenti biex jingħalaq il-MKV, dment li sadanittant ma jsehhux żviluppi li b'mod ċar ireggegħu lura l-proċess ta' progress. Hafna mir-rakkomandazzjonijiet iffukaw fuq il-bini ta' salvagwardji interni biex tiġi żgurata l-irreversibbiltà tar-riżultati u biex jintwera li l-proġetti li għaddejjin se jtkomplew u li l-progress se jiġi kkonsolidat, anke mingħajr il-MKV.

Minn dak iż-żmien 'l hawn, il-Kummissjoni wettqet żewġ valutazzjonijiet tal-progress fl-implimentazzjoni tar-rakkomandazzjonijiet ewlenin finali. Fir-rapport ta' Novembru 2017,³ il-Kummissjoni kkonkludiet li kien sar progress sinifikanti. Filwaqt li l-Kummissjoni ma tistax tiddetermina għalissa jekk xi wiehed mill-punti ta' riferiment ġiex issodisfat b'mod sodisfaċenti, għamlitha ċara li b'direzzjoni politika kontinwa u d-determinazzjoni li tmexxi 'l quddiem ir-riforma, il-Bulgarija fil-futur qrib għandha tkun f'pożizzjoni li tissodisfa r-rakkomandazzjonijiet tal-MKV li fadal. Il-Kunsill laqa' b'sodisfazzjon il-passi pożittivi sinifikanti li saru, filwaqt li ġibed l-attenzjoni li kien għad fadal hafna xi jsir⁴.

F'Novembru 2018,⁵ il-Kummissjoni laqgħet il-progress lejn konklużjoni rapida tal-MKV u kkonkludiet li l-punti ta' riferiment wiehed, tnejn u sitta jistgħu jitqiesu proviżorjament magħluqa. Fuq it-tliet punti ta' riferiment li fadal, marbutin mar-riforma kontinwa tal-ġudikatura u mal-ġlieda kontra l-korruzzjoni, huma meħtieġa aktar sforzi sabiex tiġi żgurata l-implimentazzjoni shiħa tar-rakkomandazzjonijiet ta' Jannar 2017. Il-Kunsill ħa nota tal-konklużjonijiet tal-Kummissjoni u heggeg lill-Bulgarija biex tkompli tibni fuq il-momentum pożittiv sabiex issaħħaħ il-progress b'mod konklużiv u irreversibbli⁶.

¹ Id-Deciżjoni tal-Kummissjoni 2006/929/KE tat-13 ta' Diċembru 2006 dwar it-twaqqif ta' mekkaniżmu għall-kooperazzjoni u l-verifika tal-progress fil-Bulgarija sabiex tindirizza punti ta' riferiment speċifiċi fl-oqsma tar-riforma ġudizzjarja u tal-ġlieda kontra l-korruzzjoni u l-kriminalità organizzata (C(2006) 6570); ara wkoll il-konklużjonijiet tal-Kunsill tal-Ministri tas-17 ta' Ottubru 2006 (id-Dokument tal-Kunsill 13339/06)

² *Rapport dwar il-progress fil-Bulgarija taħt il-Mekkaniżmu għall-Kooperazzjoni u l-Verifika*, COM(2017) 43.

³ *Rapport dwar il-Progress fil-Bulgarija taħt il-Mekkaniżmu għall-Kooperazzjoni u l-Verifika*, COM(2017) 750.

⁴ Il-Konklużjonijiet tal-Kunsill dwar il-Mekkaniżmu għall-Kooperazzjoni u l-Verifika, it-12 ta' Diċembru 2017 (15587/17).

⁵ *Rapport dwar il-Progress fil-Bulgarija taħt il-Mekkaniżmu għall-Kooperazzjoni u l-Verifika*, COM(2018) 850 final.

⁶ Il-Konklużjonijiet tal-Kunsill dwar il-Mekkaniżmu għall-Kooperazzjoni u l-Verifika tal-11 ta' Diċembru 2018 (15187/18).

Dan ir-rapport jipprezenta l-valutazzjoni tal-Kummissjoni tal-progress li sar mill-Bulgarija fil-kuntest tal-MKV sa minn Novembru 2018. Bhal fis-snin ta' qabel, il-valutazzjoni hija r-rizultat ta' analizi birreqqa mill-Kummissjoni, konkluzja permezz tal-kooperazzjoni mill-qrib mal-awtoritajiet Bulgari, kif ukoll permezz tal-kontribut tas-soċjetà ċivili u ta' partijiet ikkonċernati oħra, kif ukoll osservaturi. Tqis ukoll l-evoluzzjoni tal-politiki tal-UE u tal-gurisprudenza fl-oqsma marbutin mal-MKV minn mindu għe stabbilit il-MKV.

2. IS-SITWAZZJONI ĠENERALI

Fir-rapporti preċedenti għe osservat li fatturi kuntestwali – barra mill-ambitu tal-MKV, iżda b'rilevanza aktar mifruxa għall-istat tad-dritt – jistgħu xi kultant ikollhom impatt negattiv fuq il-progress tar-riformi. Fatturi bhal dawn inkludew l-instabbiltà politika ġenerali, proċess leġislativ imprevedibbli, u ambjent tal-midja rikonoxxut bħala li jqajjem thassib serju. Fil-Bulgarija, il-perjodu ta' minn meta hareġ ir-rapport ta' Novembru 2018 kien ikkaratterizzat minn stabbiltà politika relattiva, għalkemm tfaċċat kontroversja partikolari dwar allegazzjonijiet li jirrigwardaw l-akkwist ta' proprjetajiet bi prezzijiet inqas minn tas-suq minn uffiċjali u politiki ta' livell għoli⁷.

Ir-rapport ta' Novembru 2017 enfasizza wkoll kwistjonijiet li jikkonċernaw il-proċess leġislativ, u semma l-eżempju tal-adozzjoni tal-emendi fl-Att tas-Sistema Ġudizzjarja fis-sajf tal-2017, li wasslet għal thassib fost il-partijiet ikkonċernati kif ukoll għal diffikultajiet fil-Qorti Kostituzzjonali Bulgara⁸. Għet enfasizzata l-htieġa għal vigilanza dwar l-impatt fuq l-indipendenza tal-ġudikatura.

Midja indipendenti u pluralistika hija ta' importanza ewlenija għal dibattitu demokratiku u jenhtieġ li tkun tista' taħdem hielsa mill-pressjoni mhux xierqa minhabba interessi ekonomiċi jew politiki⁹. Għalkemm l-ambjent tal-midja huwa barra mill-punti ta' riferiment tal-MKV,¹⁰ in-nuqqasijiet tiegħu qed ikomplu jhallu impatt fuq is-sistema ġudizzjarja. Il-Kunsill Superjuri tal-Maġistratura, filwaqt li jirrispetta b'mod shiħ il-libertà ta' espressjoni u r-rwol indispensabbli tal-midja li żżomm lill-awtoritajiet responsabbli u li żżomm lill-pubbliku infurmat, għandu r-responsabbiltà prinċipali li jitkellem biex jiddefendi l-prinċipju tal-indipendenza ġudizzjarja. Il-politika aktar b'saħħitha adottata s-sena l-oħra jenhtieġ li twassal għal aktar azzjoni li tindirizza x-xandir qarrieq tal-midja jew id-dikjarazzjonijiet tal-politiki li jaffettwaw ir-reputazzjoni u l-kredibbiltà tas-sistema ġudizzjarja kollha kemm hi. Dan jinkludi każijiet b'xejra ta' kritika mmirata kontra l-imħallfin ibbażata fuq il-kontenut tas-sentenzi tagħhom, li tista' tikkomprometti l-indipendenza u l-imparzjalità tal-proċess ġudizzjarju.¹¹

Mekkaniżmi li jappoġġjaw is-sostenibbiltà tal-istat tad-dritt

Aspett importanti iehor tal-ambjent sottostanti huwa l-iżvilupp ta' infrastruttura usa' marbuta mal-istat tad-dritt kemm fil-livell tal-UE kif ukoll f'dak nazzjonali. Dan qed jiżviluppa b'mod li joffri għodod

⁷ Ir-rivelazzjonijiet wasslu għar-riżenja ta' għadd ta' uffiċjali u politiki ta' livell għoli, inkluz l-ex ministru tal-ġustizzja, il-kap tal-agenzija ta' kontra l-korruzzjoni, u l-kap tal-grupp parlamentari tal-partit prinċipali fil-gvern.

⁸ Ara t-taqsima 3.1 hawn taht.

⁹ Ir-Reporters Minghajr Fruntieri sabu li t-theddid kontra l-ġurnalisti issa żdied sal-punt li l-ġurnaliżmu jista' jitqies bħala perikoluż fil-Bulgarija. Fl-Indiċi tal-Libertà tal-Istampa tagħhom tal-2019, il-Bulgarija żammet il-111-il pożizzjoni fost 180 pajjiż madwar id-dinja, li tikkonsolida l-pożizzjoni tagħha bħala l-aħgar pajjiż fl-Unjoni Ewropea, wara li marret għall-aħgar b'mod sinifikanti sa mill-2013: <https://rsf.org/en/bulgaria>. Bħala eżempju, f'Settembru tal-2019, it-tkeċċija sorprendenti ta' kumentatur tal-aħbarijiet fuq ir-radju nazzjonali qajmet thassib dwar l-indipendenza tiegħu minn pressjoni esterna, u dan qajjem protesti fit-toroq u sejha għal inkjesta parlamentari. Fis-27 ta' Settembru l-Assemblea Nazzjonali ddeċidiet li twaqqaf kummissjoni ta' inkjesta *ad hoc* biex tinvestiga l-kwistjoni.

¹⁰ Dawn il-kwistjonijiet se jkunu fil-kamp ta' applikazzjoni tal-mekkaniżmu futur tal-istat tad-dritt.

¹¹ Deċizzjoni dwar libertà kondizzjonata tal-Qorti tal-Appell ta' Sofija f'kawża li kienet ferm prominenti fil-midja f'Settembru 2019 rrizultat f'taħlita ta' kummenti u ta' passi li ttiehdu kontra l-imħallfin li jippresjedu. Dan wassal għall-kritika mill-Assoċjazzjoni Bulgara tal-Imħallfin dwar in-nuqqas ta' reazzjoni effettiva minghand il-membri ġudizzjarji tal-Kunsill Superjuri tal-Maġistratura.

għodda biex tinghata spinta l-konsolidazzjoni tal-istat tad-dritt – inklużi l-kwistjonijiet koperti mill-MKV. Fil-livell tal-UE, is-sistemi ġudizzjarji nazzjonali għal diversi snin ġew eżaminati fit-Tabella ta' Valutazzjoni tal-Ġustizzja tal-UE,¹² flimkien mal-oqfsa kontra l-korruzzjoni, taht is-Semestru Ewropew għall-koordinazzjoni tal-politika ekonomika u r-riforma strutturali¹³. Din se tiġi żviluppat aktar abbażi tal-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni ta' Lulju 2019¹⁴, li tistabbilixxi azzjonijiet konkreti biex tissaħħaħ il-kapaċità tal-Unjoni sabiex tippromwovi u thares l-istat tad-dritt permezz tal-promozzjoni ta' kultura komuni marbuta mal-istat tad-dritt, l-istabbiliment ta' ċiklu ta' rieżami tal-istat tad-dritt biex jiġu mmonitorjati l-iżviluppi fl-Istati Membri u rispons effettivi. Il-Linji Gwida Politici tal-Kummissjoni li jmiss, li jstabbilixxu l-intenzjoni li jiġi stabbilit mekkaniżmu komprensiv għall-istat tad-dritt b'kamp ta' applikazzjoni għall-UE kollha u b'rappurtar oġġettiv għall-Istati Membri kollha, jiggarrantixxu kontinwità f'dan ir-rigward¹⁵. Lil hinn mill-punti ta' riferiment tal-MKV, il-protezzjoni ġudizzjarja effettiva minn qrati indipendenti jesigiha l-Artikolu 19(1) tat-TUE bħala espressjoni konkreta tal-valur tal-istat tad-dritt, kif ikkonfermat mill-kazistika reċenti tal-Qorti Ewropea tal-Ġustizzja. L-eżistenza ta' dawn il-proċessi orizzontali li jimmonitorjaw l-istat tad-dritt, inklużi l-oqfsa kontra l-korruzzjoni, fl-Istati Membri kollha, u l-perspettiva li se jkomplu jevolvu, jissottolinjaw in-natura speċifika tal-MKV bħala proċess ta' monitoraġġ limitat kemm f'termini tal-Istati Membri kkonċernati, kif ukoll tal-kwistjonijiet koperti.

L-iżvilupp ta' mekkaniżmi ta' riforma fil-livell nazzjonali kien ukoll ċentrali fir-rakkomandazzjonijiet ta' Jannar 2017. Dawn enfasizzaw l-importanza li jiġu żviluppati mekkaniżmi biex jiġi internalizzat il-monitoraġġ fil-livell nazzjonali, billi jiġu integrati fil-proċessi domestiċi li jinvolvu mhux biss lill-awtoritajiet, iżda wkoll lis-soċjetà ċivili. F'konformità ma' dan l-approċċ, ir-rapport ta' Novembru 2018 enfasizza li l-Bulgarija kellha bżonn tkompli tiżviluppa rekord ta' riżultati konkreti permezz tal-MKV u għall-futur, u li l-monitoraġġ kontinwu mill-awtoritajiet Bulgari kien parti importanti minn dan, anke wara kwalunkwe għeluq tal-MKV. Ir-rapport enfasizza b'mod partikolari l-importanza ta' rappurtar trasparenti u ta' skrutinju pubbliku biex il-monitoraġġ domestiku jkun is-salvagwardja meħtieġa biex tinżamm it-triq tal-progress u r-riforma.

Il-Bulgarija diġà stabbiliet tali elementi importanti bħalma huma l-monitoraġġ u l-konsultazzjoni domestiċi mal-partijiet ikkonċernati, inklużi l-kunsilli konsultattivi speċifiċi fl-oqsma tar-riforma ġudizzjarja u tal-ġlieda kontra l-korruzzjoni¹⁶. Barra minn hekk, il-Gvern Bulgaru reċentement iddeċieda li jstabbilixxi mekkaniżmu addizzjonali aktar komprensiv għall-postmonitoraġġ domestiku ċċentrat f'Kunsill ta' Koordinazzjoni u Kooperazzjoni (il-kunsill ta' postmonitoraġġ)¹⁷. Il-kunsill il-ġdid ta' postmonitoraġġ se jibda l-ħidma tiegħu wara t-tmiem tal-MKV, u se jiltaqa' mill-inqas kull tliet xhur¹⁸. Il-kopresidenti tiegħu jkun l-Viċi Prim Ministru responsabbli mir-riforma ġudizzjarja u r-rappreżentant tal-Kunsill Superjuri tal-Maġistratura¹⁹. Se jkun responsabbli biex jissorvelja l-progress kontinwu tar-riformi u se jgħodh rapport pubbliku wara kull laqgħa, kif ukoll rapport annwali għall-

¹² https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_en

¹³ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester_mt

¹⁴ *It-tishih tal-istat tad-dritt fl-Unjoni - Pjan ta' azzjoni*, COM/2019/343 final. Dan se jikkomplimenta l-qafas tal-istat tad-dritt tal-2014.

¹⁵ *Il-linji gwida politiċi għall-Kummissjoni li jmiss (2019-2024) - "Unjoni li tirsisti għal aktar: L-aġenda tiegħi għall-Ewropa"* p. 14-15, ara https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_mt.pdf.

¹⁶ Ara l-punti ta' riferiment lieta u hamsa ta' hawn taht.

¹⁷ Il-partecipazzjoni ta' istituzzjonijiet barra mill-fergħa eżekuttiva tkun fuq bażi volontarja.

¹⁸ L-istruttura l-ġdida giet approvata mill-gvern fit-18 ta' Settembru, ara l-Kunsill tal-Ministri, *id-Digriet Nru 240 tal-24 ta' Settembru 2019 li jstabbilixxi Mekkaniżmu Nazzjonali għall-Monitoraġġ tal-ġlieda kontra l-korruzzjoni u l-kriminalità organizzata, ir-riforma ġudizzjarja u l-istat tad-dritt kif ukoll Kunsill għall-Koordinazzjoni u l-Kooperazzjoni*.

¹⁹ Il-Ministru tal-Ġustizzja jaġixxi bħala viċi president u l-Ministeru tal-Ġustizzja bħala segretarjat. Id-digriet jiddikjara wkoll li s-segretarjat jikkoordina kull fejn ikun meħtieġ biex tintbagħat l-informazzjoni lill-Kummissjoni Ewropea.

gvern u għall-Kunsill Superjuri tal-Maġistratura. Se jirċievi informazzjoni minn firxa wiesgħa ta' istituzzjonijiet rilevanti u se jinkludi wkoll kunsill ċiviku b'rappreżentanti tas-soċjetà ċivili u ta' assoċjazzjonijiet professjonali tal-ġudikatura²⁰.

Dan il-kunsill ta' postmonitoraġġ jenhtieg li jimmonitorja u jikkoordina politiki fil-qasam tar-riforma ġudizzjarja u fil-ġlieda kontra l-korruzzjoni u l-kriminalità organizzata. Bħala tali, jenhtieg li jipprovdi qafas ġenerali importanti għall-awtoritajiet u l-partijiet ikkonċernati biex jevalwaw il-progress b'mod trasparenti u biex jiffukaw l-attenzjoni fuq l-isfidi li fadal. Dan jista' jikkontribwixxi wkoll biex l-awtoritajiet rilevanti jinżammu responsabbli fejn mehtieg u xieraq²¹. L-awtoritajiet Bulgari impenjaw ruhhom fil-livell ta' Prim Ministru li jagħtu lill-kunsill rwol partikolari sabiex ikun għodda effettiva li żżomm taht monitoraġġ l-implimentazzjoni tar-riformi u l-evoluzzjoni tar-rekord ta' riżultati fil-ġlieda kontra l-korruzzjoni u l-kriminalità organizzata, kif ukoll fil-koordinazzjoni tal-politika futura.

Il-Kummissjoni tilqa' dan l-impenn tal-awtoritajiet Bulgari biex jinżamm il-momentum tar-riforma, bi trasparenza shiha u bl-involviment tas-soċjetà ċivili, ladarba jintemm il-MKV. Il-Kunsill ta' postmonitoraġġ jenhtieg li jkun interlokutur importanti li jista' jipprovdi kontribut għad-djalogu li qed jiżviluppa dwar l-istat tad-dritt fil-livell tal-UE u l-mekkaniżmu komprensiv futur tal-istat tad-dritt.

3. VALUTAZZJONI TAL-PROGRESS BIEX JINTLAHQU L-PUNTI TA' RIFERIMENT TAL-MKV ABBAŽI TAR-RAKKOMANDAZZJONIJIET STABBILITI FIR-RAPPORT TAL-MKV TA' JANNAR 2017

3.1 Il-punti ta' riferiment ingħalqu b'mod proviżorju fir-rapport ta' Novembru 2018 (Wiehed, Tnejn, Sitta)

Punt ta' Riferiment Wiehed: Indipendenza ġudizzjarja

Rakkomandazzjoni 1: Tkun żgurata elezzjoni trasparenti għall-Kunsill Superjuri tal-Maġistratura futur, b'seduta pubblika fl-Assemblea Nazzjonali qabel l-elezzjoni tal-membri tal-kwota parlamentari, u s-soċjetà ċivili tingħata ċ-ċans li tagħmel osservazzjonijiet dwar il-kandidati.

Rakkomandazzjoni 2: Jiġi stabbilit rekord ta' hatriet trasparenti u skont il-mertu għall-karigi ġudizzjarji ta' livell għoli, inkluża l-hatra li jmiss dalwaqt ta' President ġdid għall-Qorti Amministrattiva Suprema.

Rakkomandazzjoni 3: Sabiex jitjieb il-funzjonament Prattiku tal-Ispezzjoni Ġudizzjarja u s-segwitu mill-Kunsill Superjuri tal-Maġistratura għall-kostatazzjonijiet tal-ispettorat, b'mod partikolari dwar kwistjonijiet ta' integrità, jiġi kkunsidrat li tintalab għajnuna esterna, pereżempju mis-Servizz ta' Sostenn għar-Riforma Strutturali u/jew mill-Kunsill tal-Ewropa.

Punt ta' Riferiment Tnejn: Qafas Legali

Rakkomandazzjoni 4: Jiġi adottati l-emendi għall-Kodiċi ta' Proċedura Kriminali u għall-Kodiċi Kriminali biex jittejjeb il-qafas legali għall-prosekuzzjoni ta' korruzzjoni f'livell għoli u tal-kriminalità organizzata serja.

Punt ta' Riferiment Sitta: Il-kriminalità Organizzata

Rakkomandazzjoni 16: Jiġi stabbilit mekkaniżmu għal rapportar pubbliku dwar il-progress f'kawżi ta' kriminalità organizzata ta' livell għoli li jkun fid-dominju pubbliku. Il-Prosekuzzjoni Ġenerali għandha tirrapporta – filwaqt li tirrispetta l-preżunzjoni tal-innoċenza – dwar l-investigazzjonijiet u l-akkużi. Il-Qorti Suprema tal-Kassazzjoni u l-Ministeru tal-Ġustizzja għandhom jirrappurtaw dwar il-kundanni kif ukoll dwar l-infurzar ta' sentenzi.

²⁰ Il-membri tiegħu jippartecipaw fil-laqgħat tal-Kunsill ta' postmonitoraġġ bħala osservaturi u jistgħu jagħtu opinjonijiet u jagħmlu proposti.

²¹ Id-digriet jiddikjara b'mod esplicitu li l-kunsill se jaħdem b'rispett shih għas-separazzjoni tas-setgħat u l-indipendenza ġudizzjarja.

Rakkomandazzjoni 17: *Jiġu adottati l-emendi meħtieġa fil-liġi dwar il-konfiska tal-assi kriminali u jiġi żgurat li l-Kummissjoni għall-Konfiska tal-Assi Illegali tkompli topera b'mod indipendenti u effiċjenti.*

Din it-taqsimha tkopri t-tliet punti ta' riferiment li nġhalqu b'mod proviżorju f'Novembru 2018. Dawn jirrigwardaw ir-riforma tal-qafas kostituzzjonali u leġiżlattivi kif ukoll il-ġlieda kontra l-kriminalità organizzata biex jiġu indirizzati nuqqasijiet li kienu speċifiċi għall-Bulgarija fil-mument tal-adeżjoni tagħha mal-Unjoni Ewropea. L-għeluq proviżorju kien ifisser li l-Kummissjoni kienet tal-fehma li l-bidliet strutturali u leġiżlattivi li saru kienu ssodisfaw ir-rekwiżiti tal-MKV b'mod sodisfaċenti, filwaqt li tkompla l-monitoraġġ tal-implimentazzjoni.

F'rapporti preċedenti ġie nnutat il-progress li sar mill-Bulgarija, sa mill-adeżjoni, fl-emendar tal-qafas kostituzzjonali u leġiżlattivi tagħha biex ittejjeb s-salvagwardji għall-indipendenza ġudizzjarja, kif ukoll it-trasparenza u l-effiċjenza tal-proċess ġudizzjarju. Fost it-titjib reċenti, l-emendi fil-Kostituzzjoni fl-2015 ġabu riforma fil-Kunsill Superjuri tal-Maġistratura u spettorat ġudizzjarju aktar b'saħħtu. Dawn l-emendi issa ilhom fis-seħh għal għadd ta' snin u rriżultaw fi proċess aktar trasparenti, responsabbli u integru fil-hatriet ġudizzjarji.²² Konsegwentement, ir-rapport ta' Novembru 2018 ikkonkluda li ż-żewġ punti ta' riferiment relatati mal-qafas kostituzzjonali u legali jistgħu jingħalqu proviżorjament. Il-hatriet ġudizzjarji u l-funzjonament tal-ispettorat ġudizzjarju ġew identifikati bħala oqsma għal monitoraġġ kontinwu, u ċerti aspetti tal-ambjent legali wkoll baqgħu miftuħin għal aktar kunsiderazzjonijiet fil-kuntest ta' punti ta' riferiment oħra²³.

Minn Novembru 2018 'l hawn, il-Kunsill Superjuri tal-Maġistratura kompla jwettaq ir-responsabbiltajiet tiegħu fir-rigward tal-hatriet ġudizzjarji. Kien hemm xi każijiet ta' dewmien minhabba li l-Kunsill Superjuri tal-Maġistratura naqas milli jsib kunsens, pereżempju rigward il-hatriet għal ċerti karigi ewlenin fl-uffiċċju tal-prosekutur pubbliku. Jibqa' essenzjali li tali hatriet isiru b'mod trasparenti u abbażi tal-mertu, u li l-kandidati potenzjali kkwalifikati jiġu mhegġa japplikaw, biċ-ċertezza li l-kandidati kollha jiġu vvalutati biss fuq il-merti tagħhom.

Ħatra importanti li jmiss hija dik għall-kariga ta' Prosekutur Ġenerali, li l-mandat tiegħu jintemm f'Jannar 2020. Il-Kunsill Superjuri tal-Maġistratura fetaħ il-proċedura f'Ġunju u huwa mistenni jinnomina suċċessur fl-24 ta' Ottubru 2019, li mbagħad ikollu jiġi kkonfermat mill-President tar-Repubblika²⁴. F'Lulju 2019 kandidat uniku ġie appoġġat b'mod unanimu mill-membri tal-kamra ta' prosekuzzjoni tal-Kunsill Superjuri tal-Maġistratura²⁵. Il-kandidat ippreżenta l-prioritajiet tiegħu bil-miktub għat-terminu ta' seba' snin. Il-proċedura tippredvi wkoll seduta ta' smiġh qabel in-nomina, li fiha s-soċjetà ċivili u partijiet ikkonċernati oħra jistgħu jqajmu kwistjonijiet u thassib. Matul dawn l-aħħar ġimgħat, sar dibattitu mifruq fil-midja, u xi partijiet ikkonċernati esprimew thassib dwar il-proċedura u l-kandidat²⁶. Se tkun ir-responsabbiltà tal-Kunsill Superjuri tal-Maġistratura li jiżgura proċess trasparenti u li juri li t-thassib imqajjem ġie indirizzat u kkunsidrat bid-deċiżjoni tiegħu.

Minbarra r-riforma tal-Kunsill Superjuri tal-Maġistratura, l-element ewlieni l-iehor tal-emendi kostituzzjonali tal-2015 kien ir-rwol aktar b'saħħtu tal-ispettorat ġudizzjarju fir-rigward tal-integrità

²² Fl-2017, ġie elett kunsill ġudizzjarju gdid skont il-proċeduri godda aktar trasparenti u l-ispettorat ġudizzjarju beda jimplimenta l-kompetenzi godda tiegħu fil-qasam tal-integrità.

²³ Dan irrefera b'mod speċifiku għall-punt ta' riferiment tlieta dwar ir-riforma ġudizzjarja kontinwa u l-punt ta' riferiment erbgha dwar il-ġlieda kontra l-korruzzjoni f'livell għoli, fejn l-azzjoni leġiżlattiva tibqa' rilevanti b'rabta mas-segwitu rigward kwistjonijiet ewlenin imqajma mill-Kunsill tal-Ewropa u l-analiżi esperta indipendenti tal-uffiċċju tal-prosekutur pubbliku Bulgaru.

²⁴ Il-President jista' jiċċad kandidat darba, iżda ma jistax jimblokka persuna nnominata jekk titressaq għat-tieni darba mill-Kunsill Superjuri tal-Maġistratura.

²⁵ Skont il-liġi Bulgara, il-kandidati jistgħu jiġu ppreżentati fuq l-inizjattiva tal-membri tal-kamra tal-prosekuzzjoni tal-kunsill ġudizzjarju jew tal-Ministru tal-Ġustizzja. Il-Ministru tal-Ġustizzja kien diġà indika l-intenzjoni tiegħu li ma jipprezentax kandidat.

²⁶ Dan kien jinkludi wkoll protesti fit-toroq organizzati minn organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili.

tal-maġistrati. Wara rakkomandazzjoni fir-rapport ta' Jannar 2017, l-awtoritajiet Bulgari talbu għajnuna mis-Servizz ta' Sostenn għar-Riforma Strutturali tal-Kummissjoni u f'Lulju 2019 tnieda uffiċjalment proġett bl-involvement tal-Kunsill tal-Ewropa u ta' esperti internazzjonali. Il-proġett għandu l-għan li jirrieżamina l-metodi ta' hidma tal-ispettorat ġudizzjarju u li jipprovi għajnuna lill-ispettorat biex jitgħalliem mill-aħjar prattiki fi Stati Membri oħra. Mistenni jitlesta fir-rebbiegħa tal-2020.

Il-qafas leġislattiv usa' għadda minn għadd ta' riformi matul is-snin. F'rapporti riċenti tal-MKV ġew innutati b'mod partikolari l-effetti pożittivi tal-emendi tal-Att dwar is-Sistema Ġudizzjarja fl-2016 u tal-kodiċi tal-proċedura kriminali fl-2017. Fir-rapport ta' Novembru 2018 ġie osservat li kienu għadhom qed jiġu kkunsidrati xi aspetti ewlenin tal-qafas leġislattiv. Dawn kienu jikkonċernaw b'mod partikolari kwistjonijiet ta' investigazzjoni kriminali effettiva, inkluż dwar Prosekutur Ġenerali waqt li kien fil-kariga. Dawn il-kwistjonijiet huma relatati mill-qrib mas-segwitu għar-rakkomandazzjonijiet taht il-punti ta' riferiment tlieta u erbgha (ara hawn taht)²⁷.

Fi żvilupp separat, fi Frar 2019 il-Qorti Kostituzzjonali ddecidiet li d-dispożizzjonijiet imdaħħla fl-2017 fl-Artikolu 230 tal-Att dwar is-Sistema Ġudizzjarja li jipprevedu s-sospensjoni awtomatika tal-maġistrati f'każ ta' bidu ta' investigazzjoni kriminali kontrihom, kienu inkompatibbli mal-Kostituzzjoni Bulgara²⁸. Fl-20 ta' Settembru 2019, il-gvern ippreżenta abbozz ta' emendi biex il-ligi tikkonforma mal-Kostituzzjoni billi jhassar dawn id-dispożizzjonijiet, u impenja ruhu li jsegwi l-adozzjoni tagħha b'heffa fl-Assemblea Nazzjonali²⁹.

Fl-aħhar nett, ir-rapport ta' Novembru 2018 għalaq ukoll b'mod provvizorju l-punt ta' riferiment sitta marbut mal-ġlieda kontra l-kriminalità organizzata, li jirrifletti l-iżviluppi pożittivi fl-ambjent istituzzjonali u rekord tul is-snin, minkejja l-ambjent diffiċli. L-iżviluppi minn Novembru 2018 'l hawn ma qajmux kwistjonijiet rilevanti ġodda.

L-analiżi tal-progress matul is-sena li għaddiet ikkonfermat il-konklużjonijiet ta' Novembru 2018 li wasslu għall-gheluq provvizorju ta' dawn il-punti ta' riferiment. Filwaqt li inevitabbilment hemm kwistjonijiet rilevanti li għadhom għaddejjin li jehtieġu attenzjoni kontinwa mill-awtoritajiet Bulgari, ir-rakkomandazzjonijiet li saru f'Jannar 2017 ġew indirizzati b'mod sodisfaċenti.

3.2 Punt ta' Riferiment Tlieta: It-tkomplija tar-Riforma Ġudizzjarja

Rakkomandazzjoni 5: Jiġi ppubblikat ir-rapport għall-konsultazzjoni pubblika li juri fid-dettall il-progress li sar fl-implimentazzjoni tal-istrategija nazzjonali għar-riforma ġudizzjarja u jistabbilixxi l-passi li fadal jittiehdu. Jiġi stabbilit mekkaniżmu ta' rapportar pubbliku kontinwu tal-progress għal matul iż-żmien li baqa' biex tiġi implimentata l-istrategija.

Rakkomandazzjoni 6: Tiġi indirizzata s-sitwazzjoni tal-volum ta' xogħol fil-qrati l-aktar mhabbtin abbażi tal-istandards il-ġodda għall-volum ta' xogħol, u jintlahaq qbil dwar pjan direzzjonali għar-riforma tal-mappa ġudizzjarja b'mod parallel mal-iżvilupp tal-ġustizzja elettronika.

Rakkomandazzjoni 7: Jiġi stabbilit pjan direzzjonali għall-implimentazzjoni tar-rakkomandazzjonijiet tas-Servizz ta' Sostenn għar-Riforma Strutturali rigward ir-riforma tal-Uffiċċju tal-Prosekutur u l-

²⁷ It-Taqsimiet 3.2 u 3.3.

²⁸ Tqajjem thassib li d-dispożizzjonijiet għas-sospensjoni awtomatika ta' maġistrati wara s-sempliċi bidu ta' investigazzjoni kriminali jistgħu jirriskjaw li jdgħajfu l-indipendenza ġudizzjarja. Il-Qorti ddecidiet li l-Kunsill Superjuri tal-Maġistratura jehtieġ li jkun jista' jivvaluta l-htieġa u l-proporzjonalità tal-miżura ta' sospensjoni f'kull każ.

²⁹ Emenda importanti oħra li giet adottata fl-2017 holqot rekwiżit għall-imħallfin, il-prosekuturi u l-maġistrati inkwirenti li jiddikjaraw is-shubija tagħhom f'assoċjazzjonijiet professjonali lill-Kunsill Superjuri tal-Maġistratura, li qajjem thassib dwar il-libertà ta' assoċjazzjoni għall-imħallfin fil-kuntest Bulgaru. L-abbozz ta' emendi ppreżentati fl-20 ta' Settembru jinkludi wkoll ir-revoka ta' dan ir-rekwiżit.

interazzjonijiet tiegħu mal-istituzzjonijiet l-oħra, inkluż mekkaniżmu għar-rapportar tal-progress lill-pubbliku generali.

Rakkomandazzjoni 8: *Jigi stabbilit pjan direzzjonali għall-implimentazzjoni tar-rakkomandazzjonijiet tal-istudju dwar deċiżjonijiet tal-QEDB, inkluż mekkaniżmu għar-rapportar tal-progress lill-pubbliku generali.*

Fir-rapport ta' Novembru 2018 gie osservat progress sinifikanti dwar l-erba' rakkomandazzjonijiet relatati mal-kontinwazzjoni tar-riforma ġudizzjarja. Madankollu, żviluppi importanti kienu għadhom għaddejjin jew kienu jehtieġu monitoraġġ kontinwu biex tiġi kkonfermata l-valutazzjoni tal-progress.

Sa mill-2017, il-gvern stabbilixxa ċiklu regolari ta' monitoraġġ u rappurtar dwar il-progress fl-implimentazzjoni tal-istrateġija tar-riforma ġudizzjarja. Il-Kunsill konsultattiv għat-tkomplija tar-riforma ġudizzjarja li gie stabbilit taht l-awspiċċi tal-Ministeru tal-Ġustizzja fl-2016 għandu rwol importanti f'dan. Dawn il-proċessi jipprovdu qafas għall-kooperazzjoni mal-partijiet ikkonċernati għall-fajls leġislattivi li għaddejjin, u li jistgħu jintużaw ukoll fit-tnejn ta' aġġornamenti futuri tal-istrateġija għar-riforma ġudizzjarja. Il-Kunsill ta' postmonitoraġġ futur se jkollu wkoll rwol ewlieni fil-monitoraġġ tal-progress wara tmiem il-MKV³⁰.

Sfida importanti li se tinvolvi sforz kontinwu fis-snin li ġejjin hija biex jittejjbu l-effiċjenza u l-aċċessibbiltà tal-ġudikatura permezz tal-introduzzjoni tal-ġustizzja elettronika u l-ġestjoni b'bilanċjata tal-ammont ta' xogħol fil-ġudikatura. Filwaqt li riforma komprensiva kienet soġġetta għal hafna dewmien matul is-snin, mill-2017 il-Kunsill Superjuri tal-Magistratura ha passi importanti biex jindirizza dawn l-isfidi permezz ta' firxa ta' miżuri, u għadhom għaddejjin sforzi ulterjuri.

Sfida importanti oħra, li hija soġġetta għal attenzjoni kontinwa, hija l-funzjonament tas-sistema generali għall-investigazzjoni u l-prosekuzzjoni ta' korruzzjoni f'livell għoli. Matul is-snin sar progress importanti. Dan l-aħħar, dawn l-isforzi kienu alimentati minn analiżi indipendenti dwar il-funzjonament tal-Uffiċċju tal-Prosekutur li saret fl-2016³¹ kif ukoll minn analiżi tal-ġurisprudenza tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem, b'enfasi fuq kwistjonijiet identifikati mill-Qorti fl-2016 bħala problema sistematika ta' investigazzjonijiet kriminali ineffettivi fil-Bulgarija. Dan irriżulta f'għadd ta' passi importanti stabbiliti f'rapporti tal-MKV preċedenti. Punti ewlenin li għadhom qed jiġu kkunsidrati jinkludu l-proċess biex jinbdew investigazzjonijiet kriminali, inkluż ir-rwol ta' inkjesti preliminari,³² u l-htieġa possibbli għal rieżami ġudizzjarju dwar deċiżjonijiet tal-prosekuzzjoni biex ma tinfetaxx investigazzjoni.

Kwistjoni partikolarment sensittiva tikkonċerna l-ħolqien ta' proċeduri li jiżguraw l-indipendenza fl-istadji kollha ta' kwalunkwe investigazzjoni li tinvolvi l-allegazzjonijiet ta' kondotta hażina kriminali minn Prosekutur Ġenerali waqt li jkun għadu fil-kariga³³. F'Ġunju, il-Ministru tal-Ġustizzja ppreżenta abbozz ta' emendi għall-kodiċi ta' proċeduri kriminali u għall-Att dwar is-Sistema Ġudizzjarja, bħala

³⁰ Ara t-Taqsima 2 hawn fuq.

³¹ L-analiżi kienet assistita mis-Servizz ta' Sostenn għar-Riforma Strutturali tal-Kummissjoni u involviet prosekuturi għolja mill-Ġermanja, Franza, in-Netherlands u Spanja. Ir-rakkomandazzjonijiet tal-istudju servew bħala bażi għal pjan direzzjonali mfassal mill-awtoritajiet Bulgari fl-2017.

³² L-investigazzjonijiet preliminari jippreċedu l-fażi formali ta' qabel il-proċess u għandhom l-għan li jivvalutaw l-eżistenza ta' evidenza suffiċjenti biex tinbeda investigazzjoni kriminali formali.

³³ Il-Kunsill tal-Ewropa għadu qed jissorvelja s-segwitu mill-Bulgarija dwar dawn il-kwistjonijiet, li hafna minnhom kienu riflessi wkoll fl-analiżi indipendenti tal-Uffiċċju tal-Prosekutur imsemmi hawn fuq. F'Marzu 2019, il-Kunsill tal-Ewropa stieden lill-awtoritajiet biex, qabel l-1 ta' Ottubru 2019 jissottomettu informazzjoni dwar proposti konkreti għal miżuri fit-tliet oqsma ta' hawn fuq, li kollha huma essenzjali sabiex jiġi rrispettat l-istat tad-dritt, u f'dan ir-rigward inkoraġġihom biex jikkooperaw mill-qrib mas-Segretarjat u jagħmlu użu mill-kompetenzi disponibbli permezz tal-Kunsill tal-Ewropa u barra minn hekk ta' istruzzjonijiet lis-segretarjat tiegħu biex iħejji abbozz ta' riżoluzzjoni *interim* biex jiġi eżaminat f'Diċembru 2019, fil-każ li ma jsir l-ebda progress tangibbli.
https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016809372d5

baži għal dibattitu pubbliku mal-partijiet ikkonċernati dwar proposta possibbli tal-gvern, li tistabbilixxi mekkanizmu biex jinbdew proċedimenti kriminali kontra Prosekutur Ġenerali tal-ghassa, kif ukoll kontra l-Presidenti tal-Qorti Suprema ta' Kassazzjoni u tal-Qorti Amministrattiva Suprema³⁴.

Dawn l-abbozzi ta' emendi attiraw bil-bosta l-attenzjoni pubblika, inkluż mis-soċjetà ċivili u l-partijiet ikkonċernati ġudizzjarji, li qajmu aktar minn thassib wiehed u li enfasizzaw ukoll l-importanza ta' konsultazzjoni miftuħa u trasparenti dwar kwistjonijiet sensittivi bħal dawn. Id-dibattitu qajjem dubji dwar jekk l-emendi proposti jwasslux għal ċarezza suffiċjenti dwar kif se jiżguraw investigazzjoni indipendenti fuq Prosekutur Ġenerali tal-ghassa³⁵. Barra minn hekk, l-inkluzjoni prevista tal-Presidenti tal-Qorti tal-Kassazzjoni Suprema u tal-Qorti Amministrattiva Suprema fil-kamp ta' applikazzjoni tal-mekkanizmu propost qajmet thassib ġdid dwar riskju possibbli għall-indipendenza ġudizzjarja,³⁶ b'mod partikolari minhabba li r-rekwiżiti ta' indipendenza huma differenti għall-prosekuturi u l-imħallfin³⁷.

Filwaqt li huwa tajjeb li l-awtoritajiet Bulgari bdew dibattitu pubbliku bbażat fuq proposti konkreti dwar dan is-suġġett sensittiv, se jkun kruċjali, għall-fiduċja pubblika, li t-thassib imqajjem jiġi indirizzat b'mod adegwat. F'każijiet bħal dawn, il-Kummissjoni tqis li hemm benefiċċji kbar meta wiehed iserrah fuq il-Kunsill tal-Ewropa u fuq għarfien espert indipendenti iehor. Sabiex jiġi żgurat li l-emenda kif finalment adottata tkun tinkludi salvagwardji adegwati għall-indipendenza ġudizzjarja, l-awtoritajiet Bulgari talbu opinjoni minghand il-Kummissjoni Ewropea għad-Demokrazija permezz tal-Liġi (il-Kummissjoni ta' Venezja)³⁸. It-talba ntbagħtet lill-Kummissjoni ta' Venezja mill-Ministru tal-Ġustizzja fl-24 ta' Settembru 2019, u f'kuntatti fil-livell ta' Prim Ministru mal-Kummissjoni Ewropea, il-Bulgarija impenjat ruhha li tissodisfa r-rakkomandazzjonijiet tal-Kummissjoni ta' Venezja f'konformità mal-parametri tad-digriet kostituzzjonali tal-Bulgarija. Il-Kummissjoni tilqa' r-rieda tal-awtoritajiet Bulgari li jużaw għarfien espert estern biex jgħinhom halli tinstab soluzzjoni meqjusa u bbilanċjata, biex tiġi ggarantita u żgurata l-indipendenza ġudizzjarja fil-proċedura futura.

Filwaqt li l-proposti diġà ppreżentati jikkonċernaw b'mod partikolari l-kwistjoni li b'mod effikaċi jiġu investigati l-maġistrati ewlenin, il-kwistjoni sistemika usa' ta' investigazzjonijiet effettivi tehtieg ukoll kunsiderazzjoni bir-reqqa mill-awtoritajiet Bulgari, bir-rispett dovut għall-htieġa ta' konsultazzjoni wiesgħa mal-partijiet ikkonċernati u l-esperti. Il-Gvern Bulgaru impenja ruhu li jkompli l-

³⁴ L-abbozzi tal-emendi ġew ippreżentati f'laqgħa ta' grupp ta' hidma taht il-Ministeru tal-Ġustizzja, li b'mod straordinarju xxandret online fuq l-internet, u sussegwentement it-testi ġew ippubblikati.

³⁵ Il-proċedura proposta tkun tirrikjedi li l-Kunsill Superjuri tal-Maġistratura jawtorizza l-bidu ta' investigazzjoni kriminali kontra kapijiet maġistrati b'mod simili għall-proċedura li biha tkun mehtieġa awtorizzazzjoni tal-Assemblea Nazzjonali biex jinbdew proċedimenti kriminali kontra Membru tal-Parlament. Il-plenarja tal-Kunsill tiehu din id-deċiżjoni fuq mozzjoni ta' tliet membri tal-kamra rilevanti tal-kunsill (il-kamra tal-prosekuturi fil-każ tal-Prosekutur Ġenerali) jew tal-Ministru tal-Ġustizzja. Id-Deċiżjoni tkun tinvolvi s-sospensjoni awtomatika mill-kariga u l-investigazzjoni ssir minn prosekuturi tal-uffiċċju tal-prosekutur speċjalizzat fil-kriminalità organizzata jew l-uffiċċju tal-prosekutur tal-Belt ta' Sofija, skont in-natura tar-reat allegat.

³⁶ It-thassib fir-rigward tal-indipendenza ġudizzjarja ffoka b'mod partikolari fuq il-proporzjonalità tas-sospensjoni prevista mill-uffiċċju, li ssegwi awtomatikament minn deċiżjoni biex tinfetah investigazzjoni kriminali. Barra minn hekk, giet espressa l-fehma li ma kienet mehtieġa l-ebda proċedura speċjali għall-presidenti tal-qorti, peress li l-prosekuzzjoni diġà tista' twettaq investigazzjoni indipendenti fi hdan il-qafas legali attwali.

³⁷ Dan l-aspett huwa pereżempju mfakkar fl-opinjoni tal-Kummissjoni ta' Venezja ta' Ottubru 2017 dwar l-Att dwar is-Sistema Ġudizzjarja Bulgara (l-Opinjoni Nru 855/2016, p. 10).

³⁸ Il-Kummissjoni Ewropea għad-Demokrazija permezz tad-Dritt (il-Kummissjoni ta' Venezja) hija korp konsultattiv taht il-Kunsill tal-Ewropa, li tagħti pariri lill-Istati Membri tagħha dwar kwistjonijiet kostituzzjonali u standards Ewropej fl-oqsma tad-demokrazija, id-drittijiet tal-bniedem u l-istat tad-dritt.

kooperazzjoni tiegħu mal-Kunsill tal-Ewropa biex isib soluzzjonijiet fattibbli dwar dawn il-kwistjonijiet, li jehtieg li jkunu konformi mal-kazistika tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem.³⁹

Abbażi tal-analiżi tat-tielet punt ta' riferiment, il-Bulgarija ħadet passi importanti biex timplimenta r-rakkomandazzjonijiet 5, 6, 7 u 8, u dawn ir-rakkomandazzjonijiet jistgħu jitqiesu bħala li ġew issodisfati b'mod sodisfaċenti. Il-Gvern Bulgaru stabbilixxa wkoll gabra ta' miżuri ta' segwitu u l-Kummissjoni tilqa' l-impenji magħmula mill-gvern Bulgaru f'dan ir-rigward. Dan is-segwitu jehtieg li jingħata ż-żmien meħtieġ biex issir konsultazzjoni wiesgħa mal-partijiet ikkonċernati u l-esperti, inklużi l-korpi rilevanti tal-Kunsill tal-Ewropa. Dan ikun ukoll suġġett għal eżami mill-kunsill ta' postmonitoraġġ u jikkontribwixxi għal djalogu futur mal-Kummissjoni fil-qafas tal-mekkaniżmu komprensiv tal-istat tad-dritt.

3.3 Punt ta' Riferiment Erbgha: Il-Korruzzjoni ta' Livell Għoli

Rakkomandazzjoni 9: *Jigi adottat qafas legali gdid dwar il-ġlieda kontra l-korruzzjoni f'konformità mal-intenzjonijiet stabbiliti fl-istrateġija kontra l-korruzzjoni, u tiġi żgurata l-implimentazzjoni tiegħu. Titwaqqaf awtorità effettiva kontra l-korruzzjoni.*

Rakkomandazzjoni 10: *Tiġi adottata u implimentata riforma tal-liġi dwar l-amministrazzjoni pubblika sabiex issaħħaħ l-ispettorati interni fl-amministrazzjoni pubblika.*

Rakkomandazzjoni 11: *Abbażi ta' analiżi ta' kawżi mġoddija, jiġi stabbilit pjan direzzjonali bejn l-istituzzjonijiet kollha rilevanti biex jiġu indirizzati n-nuqqasijiet fl-investigazzjoni u fil-prosekuzzjoni ta' kawżi ta' korruzzjoni f'livell għoli, inkluż mekkaniżmu għar-rapportar tal-progress lill-pubbliku generali.*

Rakkomandazzjoni 12: *Jigi stabbilit mekkaniżmu għar-rapportar pubbliku dwar il-progress f'kawżi ta' korruzzjoni f'livell għoli li huma fid-dominju pubbliku. Il-Prosekuzzjoni Ġenerali għandha tirrapporta – filwaqt li tirrispetta l-preżunzjoni tal-innoċenza – dwar l-investigazzjonijiet u l-akkużi. Il-Qorti Suprema tal-Kassazzjoni u l-Ministeru tal-Ġustizzja għandhom jirrapportaw dwar il-kundanni kif ukoll dwar l-infurzar ta' sentenzi.*

Fir-rapport ta' Novembru 2018 ġie osservat progress sinifikanti mill-Bulgarija dwar l-erba' rakkomandazzjonijiet relatati mal-ġlieda kontra l-korruzzjoni f'livell għoli. Fl-istess hin, ġie osservat ukoll li kien għad irid jiġi żviluppat rekord b'saħħtu ta' kundanni finali f'kawżi ta' korruzzjoni f'livell għoli, u li kien meħtieġ monitoraġġ kontinwu tal-qafas istituzzjonali gdid kontra l-korruzzjoni sabiex jiġi kkonsolidat il-progress li sar.

Ir-riformi komprensivi tal-qafas istituzzjonali ġenerali kontra l-korruzzjoni li twettqu matul l-aħħar sentejn bdew iħallu impatt. Dawn huma relatati b'mod partikolari mal-liġi ta' kontra l-korruzzjoni ta' Jannar 2018 li tistabbilixxi aġenzija għda kontra l-korruzzjoni, l-emendi tal-2017 fil-liġi dwar l-amministrazzjoni pubblika li jiċċaraw il-qafas legali għall-hidma tal-ispettorati interni, u l-emendi tal-2017 fil-kodiċi proċedurali kriminali, li jagħtu lill-uffiċċju tal-prosekutur speċjalizzat u lill-qorti kontra l-kriminalità organizzata setgħat addizzjonali fir-rigward tal-korruzzjoni f'livell għoli.

L-awtoritajiet Bulgarij rrapportaw li dawn ir-riformi kkontribwew għat-titjib tal-kundizzjonijiet ġenerali għall-prevenzjoni, l-identifikazzjoni, l-investigazzjoni u l-prosekuzzjoni tal-korruzzjoni. Pereżempju, l-aġenzija l-għda ta' kontra l-korruzzjoni kienet qed teżamina d-dikjarazzjonijiet ta' interess ta' eluf ta' uffiċjali, u identifikat fejn hemm bżonn li jiġu segwiti⁴⁰. Huwa naturali li r-riformi jiehdu ftit taż-żmien biex jgħaddu mid-diversi stadji ta' investigazzjoni, prosekuzzjoni u l-possibbiltà

³⁹ F' Ġunju 2019 saret diskussjoni paritarja li tinvolvi rappreżentanti tal-awtoritajiet, istituzzjonijiet ġudizzjarji u esperti mill-Kunsill tal-Ewropa.

⁴⁰ Ir-rapport tal-2018 jiddikjara li l-verifika tal-assi privati u d-dikjarazzjonijiet tal-interessi finanzjarji twettqu fuq aktar minn 9 000 persuna. Aktar minn 700 dikjarazzjoni kienu soġġetti għal korrezzjoni jew segwitu speċjali.

ta' kundanna, izda dan jehtieg li jkun ghan importanti għall-futur biex jiġi żgurat rekord solidu ta' riżultati konkreti.⁴¹ Allegazzjonijiet prominenti reċenti li jinvolvu uffiċjali pubbliċi u politiċi ta' livell għoli komplew enfasizzaw l-isfidi li qed tiffaċċja l-Bulgarija f'dan il-qasam.

Sfida partikolari fil-kuntest Bulgaru – li l-istituzzjonijiet bħall-agenzija l-ġdida kontra l-korruzzjoni u s-servizz tal-prosekuzzjoni qegħdin jiffaċċjaw – hija l-hteġa li l-istituzzjonijiet ta' kontra l-korruzzjoni jirbhu l-fiduċja pubblika u maż-żmien jiksbu reputazzjoni li f'xogħolhom huma indipendenti u professjonali. Fuq kollox jenhtieg, li ċ-ċittadini jkun jista' jkollhom fiduċja shiha li dawn l-istituzzjonijiet jaġixxu b'mod imparzjali, b'rispett shih lejn il-proċess dovut u d-drittijiet fundamentali, inkluża l-preżunzjoni tal-innoċenza⁴². Element importanti sabiex tinbena l-fiduċja huwa l-proċess ta' hatra tal-manigment ta' dawn l-istituzzjonijiet.

L-Aġenzija kontra l-korruzzjoni attwalment qed tkompli taħdem mingħajr kap permanenti. Kif ġie enfasizzat fir-rapport ta' Novembru 2018, il-proċedura għall-hatra tal-manigment tal-agenzija kontra l-korruzzjoni kienet kontroversjali minhabba d-dipendenza tagħha fuq maġġoranza sempliċi fl-Assemblea Nazzjonali, u dan iqajjem thassib dwar il-politiċizzazzjoni possibbli tal-manigment tal-agenzija. Il-hatra li jmiss ta' kap ġdid tal-agenzija ta' kontra l-korruzzjoni se tkun test importanti tal-kapaċità tal-Assemblea Nazzjonali li torganizza l-proċess b'mod miftuħ u bbażat fuq il-mertu sabiex ittaffi dan it-thassib u tghin biex terġa' tinkiseb il-fiduċja f'din l-istituzzjoni ewlenija.

Żewġ oqsma ewlenin ohra għat-tishih tal-fiduċja għandhom jibbażaw fuq għarfien espert estern rilevanti biex itejbu l-qafas ta' kontra l-korruzzjoni, u l-impenn u d-djalogu mal-partijiet ikkonċernati dwar l-implimentazzjoni tal-istrateġija kontra l-korruzzjoni. It-tnejn li huma se jkunu kruċjali biex tinżamm rankatura kredibbli. F'kuntatti mal-Kummissjoni, il-gvern Bulgaru impenja ruħu li jkompli bl-isforzi tiegħu f'dan il-qasam, inkluż billi jikkoopera mal-Grupp ta' Stati tal-Kunsill tal-Ewropa kontra l-Korruzzjoni (GRECO)⁴³. Il-Kunsill ta' postmonitoraġġ għandu wkoll rwol importanti biex tinżamm l-attenzjoni pubblika dwar dawn l-isfidi importanti wara li jintemm il-MKV⁴⁴.

Abbażi tal-analiżi tar-raba' punt ta' riferiment, il-qafas ġuridiku u istituzzjonali beda jikkonsolida xogħlu f'konformità mar-rakkomandazzjonijiet 9, 10, 11 u 12, u dawn ir-rakkomandazzjonijiet jistgħu jitqiesu li ġew issodisfati b'mod xieraq. Il-Bulgarija se jkollha bżonn iż-żmien biex issegwi dan b'rekord solidu, b'mod partikolari taht tmexxija ġdida fl-Aġenzija ta' kontra l-korruzzjoni. Il-Kummissjoni tilqa' l-impenn tal-gvern Bulgaru li jkompli bil-ħidma billi juża l-esperjenza internazzjonali, u billi jipprovdi trasparenza u obbligu ta' rendikont. Dan ikun ukoll suġġett għal eżami mill-kunsill ta' postmonitoraġġ u jikkontribwixxi għal djalogu futur mal-Kummissjoni fil-qafas tal-mekkaniżmu komprensiv tal-istat tad-dritt.

3.4 Punt ta' Riferiment Hamsa: Il-Korruzzjoni b'mod Ġenerali fil-Livell Lokali u fil-Fruntieri

Rakkomandazzjoni 13: *Jitwettag rieżami estern tal-verifiki ex ante tal-proċeduri tal-akkwist pubbliku u tas-segwitu tagħhom, inkluż verifiki ex post, kif ukoll tal-każijiet ta' kunflitt ta' interess jew ta'*

⁴¹ Il-korruzzjoni għadha kwistjoni ta' thassib serju fil-Bulgarija, kif indikat minn diversi stħarriġiet u studji ta' osservaturi indipendenti.

⁴² Dan jirrikjedi wkoll, flimkien mal-osservanza tal-liġi fil-prattika reali, komunikazzjoni bir-reqqa minn dawn l-istituzzjonijiet sabiex jipprogettaw immaġni ta' newtralità u professjonalità għall-pubbliku ġenerali.

⁴³ Il-Grupp ta' Stati tal-Kunsill tal-Ewropa kontra l-Korruzzjoni (GRECO), korp konsultattiv li jimmonitorja l-implimentazzjoni tal-politiki kontra l-korruzzjoni mill-membri tal-Kunsill tal-Ewropa, bħalissa qiegħed janalizza aspetti tal-qafas Bulgaru kontra l-korruzzjoni fil-kuntest tar-raba' ċiklu ta' evalwazzjoni tiegħu u huwa mistenni li jniedi attivitajiet taht il-hames sessjoni ta' evalwazzjoni fi żmien qasir. Barra minn hekk, il-Bulgarija tista' tuża wkoll assistenza fil-qafas tal-Programm ta' Appoġġ għal Riformi Strutturali tal-Kummissjoni.

⁴⁴ Dwar il-kunsill ta' postmonitoraġġ, ara t-taqsim 2 hawn fuq.

korruzzjoni li ġew skoperti u l-miżuri ta' rimedju meħuda biex jiġu indirizzati n-nuqqasijiet identifikati.

Rakkomandazzjoni 14: *Jiġi implimentati miżuri bbażati fuq ir-riskju biex jindirizzaw il-korruzzjoni f'livell baxx f'setturi ta' riskju għoli fl-amministrazzjoni pubblika, billi jittiehed l-eżempju ta' dak li sar fil-Ministeru tal-Intern. Jitkomplew l-isforzi fil-Ministeru tal-Intern.*

Rakkomandazzjoni 15: *Jiġi stabbilit mekkaniżmu għar-rapportar pubbliku dwar l-implimentazzjoni tal-istrategija nazzjonali kontra l-korruzzjoni li jkopri l-perjodu ta' żmien li fadal għall-implimentazzjoni tal-Istrategija.*

Ir-rapport ta' Novembru 2018 irrikonoxxa li l-Bulgarija għamlet progress sinifikanti fi tliet rakkomandazzjonijiet taht il-punt ta' riferiment 5, iżda josserva wkoll li dawn il-kwistjonijiet jeħtieġu segwitu kontinwu mill-awtoritajiet Bulgari fuq perjodu ta' żmien itwal sabiex ikunu jistgħu jaġhtu riżultati konkreti. Matul l-aħħar sena, il-Bulgarija kkonfermat il-progress li sar u kompliet bl-isforzi tagħha f'dawn l-oqsma.

L-akkwist pubbliku huwa qasam ta' riskju għoli għall-kunflitti ta' interess u għall-korruzzjoni. Il-Bulgarija ħadet l-għajnuna mill-Bank Internazzjonali għar-Rikostruzzjoni u l-Iżvilupp (il-Bank Dinji) biex twettaq rieżami komprensiv tas-sistema tal-akkwist pubbliku tagħha. Dan il-proġett ġie ffinalizzat fil-bidu tar-rebbiegħa tal-2019, u rriżulta f'għadd ta' rakkomandazzjonijiet, inkluż fir-rigward tal-prevenzjoni tal-korruzzjoni, tal-kunflitti ta' interess, u tal-frodi. L-awtoritajiet jirrapportaw li diġà hemm xi segwitu inizjali fuq dawn ir-rakkomandazzjonijiet, filwaqt li r-rieżami kollu se jikkontribwixxi għall-iżvilupp ta' strategija futura komprensiva dwar l-akkwist pubbliku. Il-qasam usa' tal-akkwist pubbliku huwa rregolat mid-dritt tal-UE u se jkun importanti li din il-ħidma titwettaq u li jsir użu minn għarfien espert addizzjonali jekk ikun meħtieġ f'oqsma speċifiċi⁴⁵.

Il-Bulgarija kompliet ukoll bl-implimentazzjoni ta' pjanijiet ta' azzjoni settorjali speċifiċi għall-prevenzjoni tal-korruzzjoni fl-amministrazzjoni tal-Istat. Fil-bidu tal-2019, ġiet adottata sensiela ġdida ta' pjanijiet settorjali bħala parti minn ciklu annwali, immonitorjati minn kunsill nazzjonali għall-politiki kontra l-korruzzjoni, ppresedut minn koordinatur nazzjonali kontra l-korruzzjoni, li huwa wkoll uffiċjal għoli tal-gvern⁴⁶. Din il-ħidma teħtieġ attenzjoni kontinwa fi ħdan id-dipartimenti u l-aġenziji kollha tal-gvern. Il-kunsill ta' postmonitoraġġ jista' jkollu rwol importanti biex jipprovdi l-viżibbiltà u l-appoġġ għal dawn l-isforzi. Flimkien mal-kunsill nazzjonali għall-politiki kontra l-korruzzjoni, il-kunsill il-ġdid se jkollu rwol fl-aġġornament tal-istrategija attwali kontra l-korruzzjoni mill-2015, fid-dawl ta' żviluppi u sfidi attwali. Element importanti se jkun l-involvement wiesa' tal-partijiet ikkonċernati u tas-soċjetà ċivili fl-evalwazzjoni tal-istrategija attwali kif ukoll fid-definizzjoni ta' prijoritajiet godda għall-futur⁴⁷.

L-analiżi tal-punt ta' riferiment hamsa tikkonferma l-progress osservat fir-rapport ta' Novembru 2018 dwar ir-rakkomandazzjonijiet 13, 14 u 15 u dawn ir-rakkomandazzjonijiet issa jistgħu jitqiesu ssodisfati b'mod xieraq. Bosta minn dawn il-kwistjonijiet, li jitolbu attenzjoni kontinwa u l-ħidma biex jiġu analizzati l-isfidi u jiġi stabbilit proċess li jindirizzahom fuq bażi kontinwa, pprovdew sisien tajbin għall-ħidma futura. Kwistjonijiet bħall-akkwist pubbliku huma wkoll segwiti fil-proċess normali ta' infurzar tal-ligi tal-UE. Dawn se jkunu wkoll suġġetti importanti għal eżami mill-kunsill ta' postmonitoraġġ u se jikkontribwixxu għal djalogu futur mal-Kummissjoni fil-qafas tal-mekkaniżmu komprensiv tal-istat tad-dritt.

⁴⁵ Dan jista' jinkludi wkoll assistenza għall-implimentazzjoni tajba tad-dritt tal-UE dwar l-akkwist pubbliku.

⁴⁶ Attwalment id-Deputat Prim Ministru għar-riforma ġudizzjarja u l-ministru għall-affarijiet barranin ukoll għandhom wkoll ir-rwol ta' koordinatur nazzjonali kontra l-korruzzjoni.

⁴⁷ Kemm il-kunsill nazzjonali għall-politiki kontra l-korruzzjoni kif ukoll il-kunsill il-ġdid ta' wara s-sorveljanza għandhom element ta' involvement mis-soċjetà ċivili, u jistgħu jaġixxu biex ikunu mezz għal involvement usa' tas-soċjetà ċivili.

4. KONKLUŻJONI

Fid-deċiżjoni li tistabbilixxi l-MKV, il-Kummissjoni filwaqt li tinnota l-isforzi kontinwi li saru sabiex jitlestew il-preparamenti tal-Bulgarija għas-shubija, identifikat il-kwistjonijiet li għad fadal fejn kien mehtieg aktar progress biex tiġi żgurata l-kapaċità tas-sistema ġudizzjarja u tal-korpi tal-infurzar tal-liġi, biex jiġu implimentati u applikati l-miżuri adottati li jistabbilixxu s-suq intern u l-ispazju ta' libertà, sigurtà u ġustizzja⁴⁸. Din inkludiet l-obbligu ta' rendikont u l-effiċjenza ta' dawn il-korpi.

Xprunat ukoll il-proċess tal-MKV, li wassal għal sbatax-il rakkomandazzjoni li saru mill-Kummissjoni f'Jannar 2017. Il-Bulgarija hadmet b'mod konsistenti fuq l-implimentazzjoni ta' dawn ir-rakkomandazzjonijiet, kif stabbilit fir-rapporti ta' Novembru 2017 u ta' Novembru 2018. Din il-hidma kompliet tul l-aħhar sena, u l-Bulgarija kompliet tagħmel progress, inkluż fuq ir-rakkomandazzjonijiet marbutin mal-punti ta' riferiment tlieta, erba' u hamsa, li baqghu miftuhin wara l-valutazzjoni tas-sena li għaddiet.

Fis-sena li għaddiet sehhiet il-konsolidazzjoni tal-qafas legali u istituzzjonali li twaqqaf fis-snin preċedenti. Biex dan jissarraf f'riżultati fuq terminu twil se jkun mehtieġa determinazzjoni u t-tweqqif ta' segwitu. Il-passi li hadet il-Bulgarija biex tpoġġi sistemi fis-sehh għall-monitoraġġ ta' dan il-proċess huma essenzjali f'dan ir-rigward.

Apparti l-impenn biex jitwettqu r-riformi marbutin mal-ġlieda kontra l-korruzzjoni, il-Kummissjoni tinnota b'mod partikolari l-impenn espress mill-gvern Bulgaru li jwaqqaf proċeduri li jirrigwardaw l-obbligu ta' rendikont tal-Prosekutur Ġenerali, inkluż is-salvagwardja tal-indipendenza ġudizzjarja f'konformità mar-rakkomandazzjonijiet tal-Kummissjoni ta' Venezja. Il-gvern Bulgaru ppreżenta talba għal opinjoni u impenja ruhu li jissodisfa r-rakkomandazzjonijiet tal-Kummissjoni ta' Venezja f'konformità mal-parametri tal-ordni kostituzzjonali tal-Bulgarija.

Il-Kummissjoni tinnota wkoll l-impenn tal-awtoritajiet Bulgari li jadottaw leġiżlazzjoni biex iħassru id-dispożizzjonijiet tal-Att dwar is-sistema ġudizzjarja li jirrikjedu is-sospensjoni awtomatika tal-maġistrati f'każ ta' investigazzjoni kriminali kontribom u jekk jirrappurtaw li nġhaqdu ma' assoċjazzjonijiet professjonali. Il-gvern Bulgaru diġà ippreżenta proposta leġiżlattiva lill-Assemblea Nazzjonali.

Fl-aħhar mill-aħhar, il-Kummissjoni tinnota l-impenn muri mill-gvern Bulgaru biex jiżgura kooperazzjoni kontinwa mal-korpi tal-Kunsill tal-Ewropa biex jindirizza xi nuqqasijiet li jifdal fir-rigward tal-qafas Bulgaru ta' kontra l-korruzzjoni u tal-investigazzjonijiet kriminali effettivi.

Il-Kummissjoni tqis li l-progress li sar mill-Bulgarija skont il-MKV huwa biżżejjed biex tissodisfa l-impenji li hadet fil-waqt tas-shubija tagħha mal-UE. Il-Bulgarija jehtieġilha tkompli taħdem b'mod konsistenti biex l-impenji speċifikati f'dan ir-rapport jissarrfu f'leġiżlazzjoni konkreta u tkompli għaddejja bl-implimentazzjoni. Il-monitoraġġ tal-implimentazzjoni kontinwa tar-riformi stabbiliti mill-Bulgarija jridu jiġu żgurati mill-kunsill ta' postmonitoraġġ, u dan se jikkontribwixxi għal djalogu futur mal-Kummissjoni fil-qafas tal-mekkaniżmu komprensiv tal-istat tad-dritt. Qabel ma tiehu deċiżjoni finali, il-Kummissjoni se tqis kif dovut l-osservazzjonijiet tal-Kunsill kif ukoll tal-Parlament Ewropew⁴⁹.

⁴⁸ Id-Deciżjoni tal-Kummissjoni tat-13 ta' Diċembru 2006 (C(2006) 6570)

⁴⁹ It-tmiem tal-MKV għall-Bulgarija se jiehu l-forma ta' deċiżjoni tal-Kummissjoni li tħassar id-Deciżjoni tal-Kummissjoni 2006/929/KE tat-13 ta' Diċembru 2006 dwar it-twaqqif ta' mekkaniżmu għall-kooperazzjoni u l-verifika tal-progress fil-Bulgarija sabiex tindirizza punti ta' riferiment speċifiċi fl-oqsma tar-riforma ġudizzjarja u tal-ġlieda kontra l-korruzzjoni u l-kriminalità organizzata (C(2006) 6570).